

I åren i adertonhundra, ja, det var nittiotre,
till landets tjänst i Stockholm, jag drog som i fån se,
Jag tog farväl med hemmet och sade till min vän;
"Kanske du har en annan förr än vi ses igen."

Men jungfrun grät och sade: "nej, det skall aldrig ske,
hur långt du än vill resa, min allra käraste,
de orden kom från hjärtat från hennes unga bröst,
men stanna du helst hemma och skänk mitt hjärta tröst."

Jag reste, och så kom jag till Sveriges huvudstad,
jag glömde snart Alfilda och levde nöjd och glad.
Tre månader förgingo så skrev jag henne till,
i brevet stod de orden, som jag omtala vill.

I dag Alfilda skriver jag för sista gång till dig,
du får mig evigt glömma på denna jordens tid,
för jag en vän har valt mig för tiden blev så lång,
därför farväl Alfilda, farväl för sista gång.

Alfilda fick snart brevet, hon grät och skrev alltså:
"Min vän, är det din mening, ack, hur skall det mig gå,
för jag har nu här hemma en liten son så rar,
och därför jag dig beder oss huld och trogen var."

Men Alfred läste brevet för alla på kasern,
korpraler artillerister, som är av landets värn,
de spe och skratt blott gjorda själv var jag full av hån,
Jag gjorde spe av brevet om Alfilda och dess son.

Men då inföll en kamrat, som vid min sida stod;
"Det brevet har den sorgsna visst skrivit med sitt blod,
och du gör synd mot henne, som trogen är mot dig."
Då kom en tår i ögat på honom och på mig.

Jag satte mig och skrev så densamma dag ett svar:
"Du får mig evigt glömma fast du mig hulder var,
mitt hårda hjärta bankar, när jag skriver dessa ord,
du får mig evigt glömma på denna världens jord."

Den andra dagens morgon förrän reveljen ljöd,
så kom der bref från hemmet: "Alfhilda hon är död,
och du bär största synden, att hon gått ur livet hän,
hur gruvligt du har syndat mot Gud och mot din vän."

Att brevet talte sanning det trodde knappast jag,
jag sökte dock Alfhilda, ja, innan det blev dag.
Jag gick igenom skogen och vid ett klippigt land,
där flöt ett lik, Gud hjälp mig, jag drog det upp på strand.

Nu vilar hon i graven med barnet på sin arm,
det vilar blott i döden invid sin moders barm,
men jag har genom livet min jämmerfulla gång,
och härmed vill jag sluta min sorgeliga sång.

Det sägs när hon fick läsa det brev så fullt av hån,
så tog hon upp ur vaggan sin lille käre son,
smög skogsväg ned åt insjön och där försvann helt platt,
igår den tolfte juni en vacker sommarnatt.

När natten kommer och bjuder vila,
då sköna Anna åt lunden ilar,
att möta Alfred i dalens lund,
hon lovat komma i kvällens stund.

Hon var så glad och hon sprang så lätt,
sin barm hon full med små blommor sätter,
vid hagra bröstet hon binder fast,
med röda bandet en blomsterkvast.

I höga sken hörs gökens toner,
och lärkan sjunger i lindens kronor,
och vinden spelar på varje blad,
för sköna Anna, som vandrar glad.

I dal'n de unga har stämt sitt möte,
där vilar hon sig i skogens sköte,
där går hon längtande dalen om,
men ingen Alfred till henne kom,

Hon går i oro och längtanskvalen,
då hördes ljuda ett skott i dalen,
samt hördes rysligt ett jämmerrop,
som trängde fram genom trädens hop.

Hon går att möta sin vän på vägen,
men stannar genast bestört förlägen,
liksom en bild hon förstenad stod,
ty Alfred låg i en sjö av blod.

Hon frågade, men hans röst var bruten:
"Ack, käre Alfred, säg är du skjuten."
Hon dignar neder till blodröd famn,
men Alfred viskar blott hennes namn.

Han vänligt räckte åt henne handen
och sade: "Nu snart så lösas banden,
farväl min Anna nu skiljs vi åt."
Hon brister ut i en häftig gråt.

Nu öppnas, såret ej mera blöder,
vid Annas bröst ligger Alfred döder,
han ligger kallnad vid hennes barm,
och om dess liv han har lagt sin arm.

Vid Alfreds lik vakar Anna trogen,
men mördaren ilar fram genom skogen,
och ropar själv av förskräckelse:
"Jag haver mördat, o, ve, o, ve."

Det svåra kan han nu aldrig glömma,
han går att Alfred för människor gömma,
och vandrar uppå den väg han flytt,
men laddar först sin pistol på nytt.

Pistolen han emot bröstet vänder,
men Anna fattade nu hans händer,
och ropte själv fast med sorgset mod,
hon sade: "Blod har ju flutet nog."

Ar 1811. 1811. 1811. 1811. 1811.

Av våda skottet sig själv avlossar,
och blodet börjar ur såret forsa,
och Bernhard endast en suck nu hör,
vid Alfreds sida skön Anna dör.

Det sista skottet hörs någon akta,
där kommer människor från alla trakter,
båd' små och stora från närmsta byn,
förskräckta, häpna för denna syn.

Många flicka domnar och mister modet,
då månen klar speglar sig i blodet.
Då hördes inte en mensklig röst,
men vemodsklagen från varje bröst.

Hur sent det blev uti dystra kvällen,
blev Bernhard gripen och förd i cellen,
och smidd i bojor i detta val,
där härskar mörker förutan tal.

Han bittert gråter, båd' dar och nätter,
och bleka kinder med tårar väter,
sen går han längtande dagen om,
tills dess omsider hans dödsdom kom.

En dag fångvaktaren han berättar:
"I morgon, Bernhard man dig avrättar,
bered dig själv och bekänn ditt mord,
förrän du göms i den kalla jord."

En dag på morgon och stilla gråter
"Du vill ju" och en Annas blick
byter Alfreds blick för död,

2254

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ja, Bernhard svarar och stilla gråter:
"Nu vill jag dö och se Anna åter,
ty hon däruppe i änglaland,
skall ge förlåtelse med sin hand."

Och nästa morgon man Bernhard leder
till avrättsplatsen, han faller neder.
En blomsterkvast han i handen höll,
och bilan höjdes, hans huvud föll.

Vid Strandsberg där ligger ett skepp, som skall lastas...

Vid Strandsberg där ligger ett skepp, som skall lastas,
det skall lastas med brännevin och öl,
ja, det skall lastas, låt så vara, det skall lastas,
för min ära, det skall lastas med brännevin och öl.

Vid Strandsberg där ligger ett skepp, som skall segla,
det skall segla medan vinden, den är god,
ja, det skall segla, låt så vara, det skall segla,
för min ära, det skall segla medan vinden, den är god.

Min grav, den är allaredan gravad,
den är gravad bland böljorna de blå,
ja, den är gravad, låt så vara, den är gravad,
för min ära, den är gravad bland böljorna de blå.

Min gravsten, den är allaredan huggen,
den är huggen bland klippor, berg och skär,
ja, den är huggen, låt så vara, den är huggen,
för min ära, den är huggen bland klippor, berg och skär.

Mitt gravminne, det är allaredan skrivit,
det är skrivit av förgyllande latin,
ja, det är skrivit, låt så vara, det är skrivit,
för min ära, det är skrivit av förgyllande latin.

Min flicka går hemma och gråter,
ja hon gråter för jag skall resa bort
ja, hon gråter, låt så vara, ja, hon gråter,
för min ära, ja, hon gråter för jag skall resa bort.

Med sorgeton jag sjunger och tårar rinna ned...

Med sorgeton jag sjunger och tårar rinna ned,
på mina bleka kinder och glad jag blir ej mer.
Den vännen, som jag hade, mig övergivit har.
Hon har utvalt en annan, jag god nog icke var.

Nu bägge mina ögon en tårekälla är,
och bittert jag begråter, den vän, som var så kär,
De ömma kärleksbanden hon sönderslitit har,
all glädje är försvunnen, blott sorgen den är kvar.

Jag gråter hela dagen, om natten ävenså,
och lugn uti mitt hjärta jag aldrig mer kan få.
Jag tänker blott på henne, som varit mig så kär,
ej kan jag henne glömma, den tid jag lever här.

Tung blir mig levnadsvägen, som jag nu vandra får.
Jag mina fjät får vattna med sorgens bittra tår.
Och många tysta suckar gå från mitt klämda bröst,
mitt arma sorgsna hjärta får ej mer någon tröst.

Fast hon min kärlek svikit och haver mig bortglömt,
så är likväl mitt hjärta mot henne lika ömt.
Jag kan ej henne hata, jag endast älska kan,
min kärlek är ej flyktig, den trogen är och sann.

Men, ack, när döden kommer och släcker livet ut,
då tystnar all min klagan, då tar all sorg ett slut.
Jag önskar snart få fera från denna sorgedal.
Och i den lugna graven jag gömmer mina kval.

"Nu julen den nalkas och jag skulle köpa..." /Avskrift av tidning/

Nu julen den nalkas och jag skulle köpa
båd skor och galoscher, men vart skall jag löpa.
Var kan jag få köpa både billigt och bra,
ty skodon i massa jag nu skulle ha.

Först lillan, som föddes i juli jag ville
de första förära, sen kommer den lille
Bror Adolf, som nyss fyllat tre år, även han
behöver sig skor, som är starka minsann.

Och så snälle Per, som i år börjat skola
och sen kommer Anders och Lotta och Ola,
de alla behöva galoscher och skor,
ej heller förglömma jag bör far och mor.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

De senare vill jag och mornskor förära,
och så gamla farfar och mormor, de kära
jag filtskor vill skänka så varma och bra,
de äro så goda för alla att ha.

Jag vill ut till Sjöholm på Söder mig vända,
ty där finnas skodon förutan all ända,
båd billiga, starka och vackra och bra,
just sådana alla så gärna vill ha.

Nu lyssnen god vänner jag eder förtäljer
adressen på mannen som detta försäljer,
jo, sjöholm på Söder. I minnets det ju
på Södra förstadsgatan trettiosju.

Klipp ur dessa rader och tag dem till vara,
det är ej förenat med ringaste fara,
men är ju fastmera av nytta så stor,
när man sig behöver ett par nya skor.

En fest de ställde till med prakt och glans...

En fest de ställde till med prakt och glans,
för deras själ ej större njutning fanns,
och för att tystna andens ljuva röst,
åt flickan gavs en baldräkt skön, till tröst.

I dansens virvel gick bekymren bort,
men på sin dödsbädd låg hon innan kort.
Den arma flickans tård av feberns glöd,
men intet nu kan lindra hjärtats nöd.

Hon ligger där nu tård av feberns kval,
och säger: "Mamma mins du ej vår bal,
min baldräkt teg nu fram jag beder dig,
så vill jag säga vad den kostat mig."

Med fasans blick hon ser på klädnaden,
och säger: "Mamma, mamma se på den,
hör vad jag säger, hör det mycket väl,
den klädnaden har kostat mig min själ."

När hon det sagt, hon sjunker ned så matt,
och livets fackla släcks i dödens natt.
Föräldrarna vid bädden sorgsna stå,
och se när deras barn förlorat går.

Ack, hör ni nu som lyssna till min sång,
säg har ni ställt till himmelen er gång,
att edra barn i föra kan, till den,
som ömt oss älskar Jesus, barnens vän.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I låga ryttartorpet, vid höga Hunneberg,
där satt en ensam kvinna lik snön var hennes färg,
och tårar föll på linet på vilket tunnt hon spann,
när långsamt uti spisen den torra veden brann.

Med förklädssnibben trasig hon emot ögat tog,
visst är det ~~10~~ år sen min Ola från mig drog.
Uti den polska fejden men (je) ett enda ord,
jag hört av honom sedan, visst ligger han i jord.

Visst är han från mig tagen med kulor eller järn,
och borta är min glädje, min stolthet och mitt värn.
~~Glädje, min glädje,~~
och gossen som vi hade när han for hemifrån,
den haver Herren tagit och jag väl gråta må.

Att sitta övergiven år ut och in som jag,
det är att långsamt prövas av ödets hårda slag.
Jag sedan är förgråten och bruten är min kraft,
och liten är den glädje, som jag av livet haft.

Ett år vi levat samman, blott ett när kriget kom,
och uti ewig ängslan min glädje byttes om,
var natt i mina drömmar han blodig för mig stod,
och sedan dog den lille, då svek mig allt mitt mod.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dock höll jag modet uppe i flera vintar än.
Jag tänkte att jag skulle få återse min vän.
Det talades om segrar, som unge kungen vann,
att freden skulle komma så tänkte jag ibland.

Men freden kom dock aldrig, ej hälsning eller bud,
kanhända att han lever och har mig glömt o, Gud.
Den tanken var mig bitter och outsägelig,
om bergen ville rasa och falla över mig.

Så kvad den arma Elin en bister vinterkväll,
och såg sig om bedrövad uti sitt lugna tjäll.
Då hördes steg därute, hon knappt sig resa hann,
förrän i stugan träder en ståtlig riddersman.

"God afton", så han sade, "god afton och Guds fred,
jag kommer ifrån kriget och från den rätta led,
och tröttnat har min ridkamp, I lånar mig väl hus,
och låter mig få sova hos er till dagens ljus."

Förvånad hörde Elin den granne Herrens ord,
"jag är en fattig kvinna och ensam på vår jord.
Har ingenting att bjuda en så förnämer gäst,"
"Behöver inte heller, blott af foder åt min häst."

"Jag foder har tillräckligt sen vargen rev min ko,
en sådan ståtlig herre, jag ej om ondt kan tro,
och vågar därför bjuda ers nåd, att sitta ner,
men jag går ut en vändning och efter hästen ser."

-"Bliv kvar, min goda kvinna, det har jag redan gjort,
ty utan lov en krigsman tar för sig på var ort."

"Ni kommer då från kriget" bröt Elin häftigt ut.

-"Det gör jag raka vägen, nu är det ändligt slut."

"Om annat låt oss tala jag är på kriget mätt,
här har ni ganska trevligt, här är så fint och nätt,
och själv i bästa åren det synes att ni är,
hur kommer sig att ensam ni så vill sitta här."

-"Det är vår Herres vilja hans lag men icke min,
ty hårt jag blivit prövad, men säkert är mitt sinn.
Min man har gått i kriget och säkert är han död,
jag har ej hört det minsta av honom i min nöd."

-"Man bör ej tro det värsta", var riddersmannens svar,
"ty har han även fallit så finns det männer kvar,
en kvinna som en krigsman bör taga sig för ed,
bör för det första gifta sig och göra klart besked."

"Ni som höra till, här hemma, när det inte är

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"För Guds skull, käre herre, nej, tala inte så,
med Ola vill jag troget igenom livet gå,"
"Men om sin egen trohet mot eder Ola bröt."
-"Då vill jag dö, min herre," och rösten Elin tröt.

"Gråt ej," sad riddersmannen, med en förändrad ton,
"vad tjänster han förrättat vid Liljehöks skvadron?"
"Som ryttare benämndes och kallades han Lod."
-"Den karlen vill jag minnas, det var en karl med mod."

"På mina knän jag beder, välsignade ers nåd,
vet ni om honom mera." -"Ack ja, ett tappert dåd,
som uti Sveriges hävder kanhända får sitt rum,
han räddade sin konung i träffningen vid Stum.

Förvissad jag mig känner och vet att det är så."
En blick sågs därvid lysa i Elins ögon blå.
"Ja, har han räddat kungen, då höves mig ej gråt,
han har mig varit trogen, min Ola mig förlåt.

-"Det gör han av allt hjärta", skrek riddersmannen bård,
och slöt den ädla kvinnan intill sitt bröst av stål,
"Du är en ärlig kvinna och åt mig allt för god,
fast av din Ola blivit ryttmästare Silverlod."

Uti vår lilla stuga där vi en gång skall bo...

Uti vår lilla stuga där vi en gång skall bo,
skall sångens toner ljuda till tröst och hjärtats ro.
./.. Ja, där ja, där skall sångens toner ljuda./..

Guds fruktan där skall råda och härlighet och frid,
i ordet vi dem skåda, Guds vilja på vår stig.
./.. ja, där ja,.....

Och även om bekymmer vår stuga råka vill,
vi jaga dem på flykten, allt hör ej stugan till.
./.. Ja, där ja,.....

Av sångens ädla toner förenas hjärtan så
att upp til högre toner ej några missljud nå,
./.. Ja, där ja, där ja, där ja, där uti vår lilla stuga./..

Farväl min älskade, timman skrider...

Farväl min älskade, timman skrider,
mot avskedsstunden alltmer det lider.
När solen sjunkit i väster ner,
då är din älskling hos dig ej mer.

Men liksom solen i rosendagar,
med vemodslöja sitt avsked tager.
Han vet han kommer så visst igen,
så skiljes vännen ifrån sin vän.

Med soligt löje, fast hjärtat gråter,
vi skiljas nu men vi träffas åter,
vad Gud förenat ej söndras kan,
och skiljer intet ifrån varann.

Var afton daggen i gräset blänker,
som avskedstårar, när sol sig sänker,
och skymning faller kring sjö och land,
då lossnar alla naturens band.

Då stämmer Näcken sin harpas strängar,
och älvor dansa på blomsterängar,
och allt befrias som bundet låg,
i mänskobröst, som i skog och våg.

Då flyger själen på drömmens vingar
till fjärran vännen ett bud han bringar,
i nattens tystnad du höra kan,
oss skiljer intet ifrån varann.

På Stöckholms redd vid skeppsbron, och lätt förtöjd vid land,
låg briggen Gustaf Vasa med landgång lagd på strand.
Kaptenen bortströk svetten från väderbiten kind.
Sin last han redan stuvat och väntade på vind.

Mot husens blanka fönster brann solens eld så klart,
i strömmen välvde isen med strid och häftig fart.
Där gingo reddarbåtar med granna damer i
och en och annan fiskmå's flög glänsande förbi.

Det livligt var från stranden, på många Herrans år,
seglatsen icke öppnats så tidigt någon vår.
Och fartyg efter fartyg gled lätt och lustigt ut,
att komma hem tillbaka förrn sommarn tagit slut.

Men från sin gamla moder den unge Anton gick.
Och mången hjärtlig önskan han med på resan fick.
Hans far, en gammal båtsman, låg nu i graven död,
och nittonåra gossen var gummans enda stöd.

Han från den gamla farit så mången gång sin kos,
i fyra år han redan haft hyra som matros.
Och många klara tårar den stackars Anton sett,
med sina egna blandas, när ut han sig begett.

Men Anton alltid kommit helbrädda hem ändå,
och allt märkvärdit småplock, som han sig kunnat få,
på skåpet sedan ställdes och lyste där så grannt,
men bambuskrinet gömde hans första silverslant.

Och kammarns hela långvägg var sirad runtomkring
med snäckor och koraller och andra rara ting.
Bakom lilla spegeln sågs en förgiftad pil,
och närmast vid taket hängde en trasig krokodil.

Allena satt nu gumman, fundersam vid sitt garn,
och spejade i fönstret hur hennes enda barn,
längs nedåt tränga gränden till briggen sig begav,
Gud låte icke skeppet för stormen gå i kvav.

Till västanvinden vänt sig och börjat friska opp,
och vimpeln blåste glättigt på mastens smäckra topp.
Allt var nu i sin ordning med papper och med frakt,
"I eftermiddag gå vi," kaptenen hade sagt.

Besättningen var mänstrad och alle man på däck,
buteljen till traktering kaptenen lät bli läck.
Hans unga dotter kommit ombord på briggen nyss,
att pappa ge som vanligt sin sista avskedskyss.

Mamsell Sofie var vacker, ja, Anton hållit vad;
att hennes like fanns ej i hela Stockholms stad.
men allra vackrast var hon där nu hon gick så fin,
och bjöd ur lilla handen per man en bombert vin.

Så brun som hasselnöten när den till mognad går,
så glänste i små lockar kring pannan hennes hår,
och som två klara stjärnor på himmelen den blå,
så lyste hennes ögon och lika mild också.

Som sagt, hon gick kring däckets och log så ljuvt och gott,
men Antons huvud välvde en ända tanke blott,
till dess hans arma hjärta vart både kallt och hejt,
nej, sådan nått Guds ängel han hade aldrig sett.

Helt blyg han stod vid spelet med hatten i sin hand,
till sinnet var han fångslad i blomsterrika band.
Mot honom flickan trädde hans kind blev då så röd,
ja, rödare än vinet, som ängeln honom bjöd.

Allt högre sjöng nu vinden i tackel och i tåg,
till maningen åt briggen där svajande han låg.
Ur faderliga famnen sprang flickan med ett hopp
i land med avskedsskyssen, och ankaret gick opp.

De vita segelns dukar sig fyllde innan kort,
och svängde rår och gafflar till fjärran länder bort,
Sofi på stranden ensam stod kvar och det var visst,
att hon försvann ur sikte för Antoni allra sist.

"Må Gud nu vara nådig och även denna gång,
ge pappa lycklig resa men icke allt för lång,"
bad flickan i sitt hjärta och hem hon vände om,
att räkna alla dagar tills pappa återkom.

Då fick hon ju som vanligt och efter sitt behag,
så många vackra saker av allehanda slag.
Och nu sen nattens slöja sig brett kring stöd och land.
Hon drömde blott om schalar och klädningstyg och band.

Med Antons drömmar var det helt annorlunda fatt,
där vemodsfull i hågen på briggens däck han satt,
och såg långt utåt havet hur vågens lösa skum
sig hävde jämt och välvde kring ständigt öde rum.

För varje sol som sänkte sitt klot i djupet ner
blev sinnet mera tankfullt och snart han var ej mer
densamme glade toker, som jämt vid lustigt mod
gick främst i alla upptåg, när resan dem bestod.

Ja, linjen var passerad förutan maskopi,
Neptun med sin hovstat fick kvar i djupet bli.
Mamsells Sofias ögon för Anton trollar bort
kostym och tvål och rakkniv och allt av samma sort.

"Hur är det fatt din byting? Du jämt ju tacklar av.
Vad är det för en kultje, som för ditt möd i kvav?"
Men på kaptenens frågor, hur än han slog omkring,
försäkrade dock Anton att det var ingenting.

Till Rio ankom briggen och nyss i land man lagt,
då Anton uti kvällen när som han stod på vakt,
beslöt att gott icke tillbaka sig bege.
Mamsell Sofia han tordes ej mera återse.

Så gick han till kaptenen, men tveksam i sitt hopp,
"Kapten, jag ber ödmjukast, ack tag ej illa opp,
om nu det vore möjligt att bli från hyran fri,
ja, det är visst mitt allvar och inte raljeri."

"Ett skepp från Gävle just nu på redde här
till Kanton destinerat och där en landsman är,
som ville hem tillbaka och ingen hyra ha,
om vi nu finge byta det passade så bra."

"Att se sig kring i världen är nyttigt ändå,
men det jag vet att aldrig jag så'n kapten kan få."
En tår sig smög i ögat.—"Nå, gör vad helst du vill,
ja, res min käre Anton, du har mitt lov därtill."

Att pröva nya öen med sorgen i sin själ,
tog Anton strax därefter från sin kapten farväl,
och sen när Gustaf Vasa till Sverige kom igen,
fick Antons gamla moder blott penningbrev med den.

Men längre ut i världen han själv sig nu begav,
gick han emot sin lycka, gick han emot sin grav.
Det visste den allena, som välver i sin hand,
såväl en mänskolevnad som varje minsta grand.

Kring Stockholm framflöt hösten och några år gått om,
när åter från en resa tillbaks kaptenen kom,
i sällskap med sin dotter på Skeppsbron nu han gick,
uppå Katrina kyrktorn föll solens sista blick.

Då trädde ur sin julle en sjöman rask på strand,
och kom så fryntligt mot dem med hatten i sin hand.
"Jag är väl ej igenkänd."—"Vad Anton är det du,
nå, käraste min gosse, hur är det med dig nu."

"Du är väl redan styrman, det kan jag nog förstå."

-"Ja," sade Anton glättigt, men rodnade ändå.

-"Det har jag också varit och nu är jag kapten och kommer sist från Boston med briggen min Siren."

"Kapten, å fan, ursäkta. Nå lycka till herr bror.

Det var minsann ett styra sin kurs för eget ror.

Bjud du din arm åt tösen, du får med förlig vind,
kors, sådan togig sjäper, som blir så röd om kind."

Och nästa dag gav Anton ett dundrande kalas,
därtill kaptenenes ära man tömde mångt glas,
men knäppt var våren inne och segelleden fri,
än Anton gick till ankars i brudsäng med Sofi.

Sin lätta mantel breder aftonstunden,
så milt och vänligt över sjö och strand,
och fågelskran tystnat har i lunden
och Mälarn skimrar på den blåa strand.
./I nattens lugna sköt naturen vilar,
men inom detta bröst en stormvind ilar./.

Ack, friden ägde jag i forna dagar,
och himlen såg jag leende och blå,
att mänskoscjäl har ett språk, som talar,
så glädjerikt jag kunde ej förstå.
./Jag lycklig var när morgonen mig väckte,
och kvällens sol på vågorna sig släckte./.

Jag lycklig var när oskuldsfullt jag drömde,
när klädd jag stod, som Gustaf Adölf's brud,
och hoppets vällust i min själ sig tömde,
och smyckade mitt liv i blomsterskrud.
./Men tro ej hoppet, det skall sorgen föda,
det är en orm som tjusar för att döda./.

Men allt förgäves var den ljuva flamma,
som tände sig med en berusad hand,
allt är förbi min värld är ej densamma.
Ej havets boja fångslat har min hand.
./O, Gustaf Adolf lär dig att försaka
och tänk med köld på de la Gardies maka./.

2254

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

114.

Var kall, var kall och låt mig ensam lida,
och ensam gå till mina fäders grav.
En huldrik genius har jag vid min sida,
som stödja skall min trötta vandringsstav,
./En ängel tröstande mitt sorgsna sinne,
ja, ängeln, det är Gustaf Adolfs minne./.

I Stralsborg där bodde en adelsman så rik,
på guld och uppå penningar fanns honom ingen lik.
Han ägde blott en dotter, hon var däjelig och grann,
hon önskar av allt hjärta en sjöman till sin man.

En sjöman har hon älskat, en sjöman vill hon ha,
en sjöman vill hon älska till dess hon läggs i grav.
Så litet som hon spisade, så litet som hon drack,
hennes hjärta var sårat, hennes sinne var svagt.

En resa till Ostindien, dit sjöman skulle gå,
men vad den stackars hon mände sörja då,
hon bjuder honom lycka och mången gång farväl.
Hon sörjde så svårligen alltför sin lilla vän.

Sjömannens bestämmelseort den träffade in,
då skriver han genast till kärasten sin.
Och uti första raden i brevet mände stå;
"håll upp, min vän, att sörja, jag kommer nog ändå."

Och uti första rade i brevet stod:
"Håll upp, min vän, att sörja, du adeliga blod,
nu ligga vi förtöjda uti en fredlig hamn,
om några år härefter jag vilar i din famn."

Maria hon fick brevet om morgonen till sig,
visst var det litet glädjande för hennes unga liv,
en liten gutt, som bragt det, han obelönt ej gick.
Han utav skön Maria tre speciedaler fick.

Maria läste brevet med glädje och med tröst,
visst var det litet glädjande för hennes unga bröst.
men brevet det glömde hon och lade på sitt bord,
varpå den grymme fadern kom in och strax det tog.

"O, fader, o, fader, låt mig den sjöman få,
ej större gåva du din dotter giva må.
Om jag ej honom äger, om jag ej honom får,
så gör det mig detsamma vart jag i världen går."

-"Nej, om han endaste sjömannen var,
tro aldrig att du honom till äkta maka tar,
först skall jag honom dräpa och sen dig skänka bort,
en har hos mig förfrågat och har mitt ja allt fått."

Men några år därefter kom där ett skepp i land,
och strax den grymme fadern, han ilar till strand,
Han bjuder den sjöman uti ett ensamt rum med sig,
han hade ej i tanken att han mista skulle sitt liv.

"O, sjöman, o, sjöman, du är ju den,
som har förfört min dotter, du är ju hennes vän,
jag vill ej på dig hämnas, tro mig jag säger sant,
så vida ett du lovar att du rymmer ur mitt land."

-"Nog är jag den sjöman, som din dotter älskat har,
men henne att förföra min avsikt aldrig var.
Vad vi tillsammans talade det visste ingen om,
hon är i mina tankar och hon går ej därifrån."

Den rysansvärde fadern, han tänderna hopskar,
sen tar han fram den kniven han under rocken bar.
Den sänkte han i bröstet på sjömannen god,
gick ut och stängde dörren, lät'n simma i sitt blod.

Sen går han därifrån och till sin kära dotter in,
"kom älskade Maria, skall du finna vännen din.
Nu får du hålla bröllop med kärasten din,
nu får du blod i bågaren i stället för vin."

När Maria såg sin fader vara nedbestänkt med blod,
då börjar hon att blekna, ~~men~~ fattar även mod.
Hon såg sin kärast blöda, såg var kniven satt,
hon tog den oförfärad och led'n i sin barm.

"O, fader, o, fader, hör sista bönen min,
lägg mig i sjömans kista, lägg mig vid sjömans sid,
nu sörjer jag ej mera för någon vän åt mig,
nu slutas mina dagar och nu dör jag glädelig."

När som den sköna flickan dessa orden hade sagt,
så tar hon fram den kniven, hon uti barmen lagt,
den sänkte hon i bröstet, sjönk ner vid sjömans sid,
ej fadern det kan hindra, hur fort han skyndar dit.

Till Stralsborgs kyrka de bägge fördes händ,
och klädda uti silke, som kungen skänkte dem,
och uppå deras armar låg skära silket rött,
att ingen kunde säga varav de hade dött.

Men bakom deras kista stod en annan, som var svart,
varpå den grymme fadern genast lades bort,
med kniven uti handen till varning för en var,
som nekar sina barn, att taga den de vill ha.

Ett brev som jag för sista gång,
nu skriva vill till dig,
och tacka dig för varje ord,
som du har talt till mig,
hav tack för varje tid och stund,
för varje timma och sekund,
som vi tillsammans varit har,
nu har det tagit slut.

Du själv vår kärlek börjat har,
du själv har slutat den,
att jag oskyldig är därtill,
vet Gud i himmelen.
För jag har din trogna vän,
men vad för lön,
får jag igen,
det får jag skåda nu.

O, Gud som allting vet och ser,
han vet vem skulden bär,
när kärlek leder till förtret,
den ej uppriktig är,
så långt som himlen är från jord,
så långt är du från mig och
från dina ord, som du
som du med mig har talt.

Fast jag min ungdom har förspillt
för en otrogen vän,
så är jag liker blomman sen,
nu är jag glad igen.
Ty kärlek har jag mer igen,
att dela åt en annan vän,
men aldrig mer åt dig.

Ett ömt farväl jag bjuder dig
och räcker dig min hand,
tro aldrig att det gläder mig
få vila i din famn,
men kom ihåg att hjärtat ditt
skall aldrig bli frött
från sorger fritt,
för du har svikit mig.

Dalman, han har lovat, att ta mig till fru...

Dalman, han har lovat, att ta mig till fru,
kan jag ej vara lycklig nu,
som får bli Dalmans fru,
ahalia, bliva Dalmans fru.

Ringen har han gett mig och satt på min hand,
ringen till ett vänskapsband,
som knyts i alla land,
ahalia, i alla land.

Dalman har övergett och tatt sig en ann,
Dalman, som var min högsta skatt,
han har sagt mej godnatt,
ahalia, ja sagt mig godnatt.

Aldrig kan man lite på gossarnas ord,
de äro falska i tron, de äro som katten i våld,
dem ger man katten i våld,
ahahlia sjutton i våld.

Jag är en glad och livad fyr
från Dalarne jag kom.
Jag ville ut i världen
och lite se mig om.
Jag ville ut och fria,
ja, ut och kurtisera,
bland flickor praktisera,
det tyckte jag väl om.

Jag var väl endast sjutton år,
när jag från hemmet for.
Jag ville ut i världen,
ja, ut från far och mor.
Jag tyckte jag var allt för god,
att hemma gå och gräva jord.
Nej, jag vill upp till högan nord,
och bli en man så god.

I Jönköping jag knogat har
på grund av en fabrik.
Där tjäntes ingen knosing
där kan man ej bli rik.
Så tog jag varan på min rygg,
jag vandrade så glad så trygg.
Nej, bättre upp, nej bättre upp,
till Gävle stora stad.

Men uti Gävle stora stad
jag intet arbet fick,
och genom norra Uppland,
som luffare jag gick.
Jag frös, jag svalt, jag gick mig halt.
Jag låg i ladan, det var kallt,
men Upplands bönder tänkte jag:
"Får lön på domedag."

Då skall väl herden komma
och säga till dem så:
"Gav ej den luffarn föda,
ty han fick hungrig gå.
Nu kan ni gå till belsebul
och stekte bli till rubb och stubb,"
men då står himlens stora sal,
till råd åt gladan karl."

Min resa genom Norrland,
den gick ju ganska bra,
för lite öl och brännevin,
jag fick för varje dag.
Nu har jag traskat runt omkring,
kring hela Skandinavien,
nu är jag hos min lilla vän,
i Jönköping igen.

Knappt till gömda minnen Norlunds brott fått gå,
förrän våra sinnen åter skakas må.

Dessa morden,
ack, skall jorden
än bsudlas utav dem,
som för pengar skövla nästans hus och hem.

Se det nya året mötes blott med hån,
uti första spåret följer mord och rån.
Hemskt man kalla
kan att fälla
offer för en mänskohand,
sedan dölja brottet med en meslig brand.

Anders för sin maka sjöng en nyårssång,
såga och tillbaka på en levnad lång.
Vandringsstaven
skred mot graven,
men de ledde ingen nöd,
penningar de hade, det blev deras död.

Det är svårt att tänka hur en mänska kan,
låta yxan blänka över åldrig man.
Man och kvinna
för att vinna
penningar, men av sin tid
måste de ju mista lugn och samvetsfrid.

Stöld och mord var målet Alfred tänkte på,
liket uppå bålet ingen finna må.

Ej han peckar
men han lockar
ut, var kassan gömdes där,
anarr ingen falskhet, som den usling bär.

Och de gamles händer trycker han och går,
men han återvänder och uti hans spår,
blodet stänker,
yxan blänker,
kvinnas nödrop först man hör,
med en suck den arma faller ner och dör.

Blinda maken kära, uppgav livets lån,
döden var nu nära Anders Andersson.
Knappt minuten
är förfluten
Engström lyfter yxan nog,
och med kluven panna gubben sedan dog.

Lågen hördes spraka uppåspisen än,
liket föll tillbaka alldeles på den.
Nu är vordet
dubbelmordet,
de tre tusen kronor tog,
brände hyddan sedan och till fästmon drog.

Genom täta snåren nu de smögo hem,
men i snön stod spåren, som förrådde dem,
Säffle gästa
de och fästa
men som bäst de lugna går,
länsman Lind förföljer troget deras spår.

Och på telefonen länsman Nordström fick,
veta att personen där i trakten gick.
Gick med henne
länsman tvenne,
rastlöst spårar hit och dit
och med seger kröntes där de bådas flit.

Bröttslingarna höres, neka först till allt,
Engström snart dock röres, hårda sinnet smalt,
tårar svalar
då han talar
säger: "Hon är skuld därtill."
Men Augusta Olsson ändå neka vill.

Stolt och fräckt hon säger: "Ingen skuld jag har,"
och sitt värde väger, högt sitt huvud bar.
Nyårsåret,
sök i håret
tänkte domarn, sagt och gjort
och tre tusen kronor fanns i håret fort.

Ångerns tårar faller Alfred Engström nu,
men i Långholms celler varsnades han ju.
men han glömde
det och drömde
blott om penningar och guld,
kanske bilen faller för hans stora skuld.

Svårt är nog att dömma rättvist sådant brott,
sent man dock skall glömma vad här försiggått.
Sveas söner,
uppsänd böner,
om ett skydd för sådant brott,
hellre vara fattig nöjd med sin lott.

Engströms moder gråter, som ej und'ligt är,
kanske hon ej återser sin son så kär.
Grymma smärta,
modershjärta,
sök att glömma tid som gått,
Gud kanske förlåter sonens hemska brott.

En visa jag uppskriva vill
om mina ungdomsår.
Här finns så många sorger till
uppå denna världens jord.
Jag fick en sorg från barndomen,
knappt jag var sjutton år,
den följer mig visst till min grav
intill min tränga bår.

Jag hade knappt fyllt mitt adertonde år
förrn jag fick mig en vän utvalt.
Men knappast var det löftet gjort
förrn han till kriget blev kalld.
Han kunde icke vara här,
han måste resa bort,
när jägaren från Nyborg drog
han måste följa med.

Han reste till ett främman land
och var så långan tid.
Men jag fick ofta brev från han
och detta styrkte mig lätt
emedan han var ung och rask.
Jag hoppas på den tid
att han igen skulle komma hem
för att omfamna mig.

Emellan Ry och Flensburgs by,
där blev han sargad hårt,
han föll till marken blek som död,
han måste bäras bort.
Sen blev han lagd å lasarett,
han badar i sitt blod,
sen låg han där i dagar tre,
tills han från världen dog.

En trofast sidokammerat
mottog hans sista ord:
"Nu dör jag här visst som soldat,
men häls min far och mor,
men om du en gång skulle komma hem
till mitt kära fädernesland,
så hälsa då min lilla vän,
som bor på Fyens land.

Bed henne att ej sörja må
för att jag fallt i krig,
vi ses visst aldrig mer på jord
men sist i himmelrik.
Gud give att vi må samlas där
i fridens sälla hamn,
och aldrig mer vi skiljas åt,
jag dör i Jesu namn.
